Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй орган

1940 оной АВГУСТ 3 Суббота № 178 (3178)

Сэн 10 мүнгэ.

ВКП(б)-эйн ЦК-гэй ээлжээтэ пленум тухай

Эндэ һаяхан, ВКП(б)-эйн ЦК-гэй ээлжээтэ пленум болоо.

Пленум болбол правительствын гадаада политика тухай мэдээсэлые дуулажа, тэрээниие һайшааба.

Пленум иимэнүүд асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ:

1) хуряалга ба хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ тухай хэлсэжэ, энээн тушаа тусхайта шиидхэбэри абтаба.

2) „7 үдэрэй хүдэлмэриин неделидэ орохо тухай, 8-часай хүдэлмэриин үдэртэ орохо тухай ба предприятинуудһаа ба учреждениинүүдһээ хүдэлмэришэд ба служащинуудай өөрынгөө зорогоор ошолгые хорихо тухай" СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1940 оной июниин 26-най үдэрэй Указые бодото хэрэгтэнь бэелүүлгые контрольдохо тухай" тушаа зохихо тогтоол абтаба.

Пленум болбол гүрэнэй контролиин Наркомадые бии болгохо тухай СССР-эй Совнаркомой дурадхалые һайшааба.

Колхоз бүхэндэ—хэмэл нуур тогтоохо

Колхозно хэмэл нуур (водоем) тогтоохо тухай Воронежско областиин, Таловска районой „Железнодорожник" колхозой членүүдэй ...шэг тунхаглагдаһаар хоёр һара ...гэрбэ. Артелиингээ ниитын ...ахые бүри ехээр дэбжүүлхын ...лада уһа нуурнуудые зүбөөр ... культурнаар хэрэглэхэ гэһэн ...нэ уряалые олон мянган колхозн...игууд халуунаар угтаһан байна. Таловска колхознигуудай ...айхамшагта үүсхэл болбол колхоз бүхэндэ хэмэл нуур тогтоохын түлөө бүгэдэарадай хүдэлөөн болоо.

Манай республикын түрүү колхозууд „Железнодорожник" артелиин үүсхэлые дэмжэжэ, ...һэдын нууртай болохо тушаа ...лээд ехэ хүдэлмэри ябуулһан ... ябуулжашье байнад.

Суута луговод Василий Александрович Герасимовай эхэ нютагта, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи гол дээрэ ехэхэн хаалта бариха хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэ хадаа, ...таа ехэ уһанай запас бии болоод, огород уһалха, малай уһалуури байгуулха дүүрэн арга ...гохо юм. Мүн Селенгын аймагта, „Большевик" артелиин членүүд хэмэл нуур тогтообо. Тэндээ загаһа ба шубуу үсхэхэ гэжэ нараална.

Загастайн, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз халаа урдань нуур байһан хуушан котлованиие заһажа сэбэрлээд, талаар урдажа байһан горьхоной уһые нуур худар урасхуулха гэһэн байна. Ирогой сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд, хадаһаа буухан горьхонуудые зүбөөр хэрэглэхын зорилгоор, нэгэ ехэхэн котлован б...лэдхээ. Мүнөө тэрэ нууртаа уһа ерүүлхэ канава малтажа байнад. Кабанскын аймагта, Ильинскын хоёр колхоз адуу малаа сэбэр уһаар хангахын тулада, хуушан нуурнуудые тойруулан намаг газарынь сэбэрлэхэ хүдэлмэри ябуулхань.

Иволга нютаг сэбэр һайхан уһатай гол горьхонуудаар элбэг. Тэдэниие өөһэдынгөө ажахыда туһатайгаар ашаглаха проблемэ колхозуудай урда үнинэй табигданхай байгаа. Мүнөө тэрэ асуудалые бодото хэрэг дээрэ шиидхэжэ эхилээ. „Авангард" ба „Таежник" артельнүүд Гильбэрэ гол дээрэ плотина байгуулаад, тэндэ гидроэлектростанци барижа дүүргэхээ байна. Мүн эндэнь колхозно тээрмэ, модо хюрөөдэлгын станок г. м. баригдана.

Жэлһээ жэлдэ үблэй сагта уһаар дутадаг, XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө водоем байгуулжа байна. Мүн тэрэшэлэн Краснояровскым, Ленинэй нэрэмжэтэ артель хуушан котлованиие заһажа, сэбэр һайхан уһатай нуур тогтоохоор түхеэрэлгэ хэжэ эхилээ. Иволгын аймагай колхозууд Таловска колхознигуудай уряалда бодото хэрэгээр харюусана.

Теэд, иимэ жэшээнүүд манай эндэ үшөө тон хомор байха юм. Олонхи аймагуудай партиина, советскэ ба илангаяа газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхозуудта хэмэл нуур тогтоолгые эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэһөө байтагай, харин энэ асуудал тушаа өөһэдөө хүсэд ойлгоногүй.

Заиграйн аймагта гол горьхонууд тон элбэг. Тэдэниие колхозуудай ажахыда ашаг үгэхөөр, зүбөөр ба культурнаар хэрэглэхэ тухай хэншье анхарнагүй. «Колхозуудта хэмэл нуур тогтоохо тушаа би энэр план зохёохо гэхэдээ юушье ойлгожо ядаад орхёо һэмди»—гэжэ Заиграйн АЗО-е даагша нүх. Доржиев хэлэнэ.

Колхозно хэмэл нуур тогтоохын түлөө олонниитэ колхознигуудай хүдэлөөн эхилхэдэнь, хүдөө нютагуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ түлгэрдэһэн ушар гансахан Заиграйда бэшэ, мүн Хориин Тарбагатайн ба бусад аймагуудта үзэгдэнэ. Уһа нуурнуудые зүбөөр ба культурнаар хэрэглэлгэ—гүрэнэй шухала хэмжээябуулга мүн. Хэмэл нуур тогтоолгын хүдэлмэриие үдэр бүридэ хүтэлбэрилхэ, колхознигуудта тодорхой һонор зүбшэл үгэхэ, нютагдахи аргабайдалаа хэрэглэхэ ба энээн тушаа социалистическэ соревнованиие үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, олон мянган колхознигуудай зохёон байгуулагша үүсхэл, шадабариие хүдэлгэхэ ба тэрэниие толгойлхо—энэ мүнөөдэрэй шухала зорилго.

Зүгөөр, колхозуудта „агууехэ" нуурнуудые тогтоохо, томо барилга хэхэ г.м. забдалга гаргаха ябадал тон буруу. Харин, нэгэ колхоздо заахануud аад, хэдэн нуур тогтоохые рекомендовалагдана. Энэ—хүсэхүртэмээр хэрэг. Хаана ямар газарта нуур тогтоохо тухайда колхознигууд өөһэдөө зүбшэн хэ сээд, барилгын хүдэлмэридэ олоороо гаража, түргэн метод хэрэглээ һаа—колхоз бүхэндэ хэмэл нуур бии болгохонь лабтай. Гансал хүсэл ба зориг хэрэгтэй!

Ц.О. „Правда" болбол, хүдөө нютагуудахи газетэнүүд өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдые дахаад, колхозно хэмэл нуур тогтоохо асуудалые огто хэрэгсээгүй гэжэ заагаа һэн. Энэ критикэнь манай эндэхи олонхи газетэнүүдтэ сүм хабаадана.

Хэмэл нуур тогтоолгоор хэрэг түүрэхэ бэшэ. Тэдэ нуурнуудые сэбэр һайнаар, культурнаар байлгаха шухала. Тэндэ опытой ба оролдосотой шадамар колхознигуудые табиха хэрэгтэй. Барилгын техникэ ба харууһалалга тухайда манай газетын энэ оной июлиин 7-ой үдэрэй номерто тодорхойгоор бэшэгдэһэн байха.

ВКП(б)-эйн ЦК-гэй Мартын пленумэй шиидхэбэринүүд болбол колхозуудай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ үргэн арга байдал олгобо. Тиимэһээ, уһа нуурнуудые хүсэд һайнаар хэрэглэжэ, шубуу ба загаһа үсхэхэ хэрэг колхоз бүхэндэ шухалашалагдаха ёһотой. Загаһа ба шубуу үсхэхэ ажал нилээд ехэ олзо үгэжэ шадаха байбашье һаань, олонхи колхозууд тэрэниие хэрэгсээдэггүй байна.

Колхоз бүхэн хэмэл нууртай болоод байхадаа, гансахан шубуу ба загаһа үсхөөд лэ хизаарлаха бэшэ, мүн тэрэшэлэн адуу малдаа уһалуури бии болгохо ба огород, сабшалангаа саг соонь уһалха ехэхэн запас уһатай боложо шадаха болоно.

ҺҮҮЛЭЙ ЧАСТА

Эрзерумай райондо турецка сэрэгүүдэй сугларалга

Нью-Йорк, (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын стамбульска корреспондентын мэдээсэлэй ёһоор, мүнөө үедэ Эрзерумай райондо олонтооной турецка сэрэгүүд сугларжа байна гэжэ һайн информированна нейтральна кругуудта мэдүүлнэд.

Франко-испанска хилэ дээрэ германска сэрэгүүдэй сугларалга

Лондон, июлиин 31. (ТАСС). Испанитай хилэлдэг французска бискайска хоёр провинцинуудта 600000 гаран германска сэрэгүүд байна гэжэ „Дейли экспресс" газетэ мэдээсэнэ. Эдэ районууд хадаа германска пехото, мүн механизированна частьнууд ба артиллереэр дүүрэнхэй.

СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи Сесси

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани

Москва. августын 1. (ТАСС). Мүнөө үдэшэ, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани болобо. Түрүүлэгшын столдо—Союзай Соведэй түрүүлэгшэ—депутат Андреев, тэрэниие орологшод депутатууд Лысенко ба Усман-Юсупов, Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэ—депутат Шверник ба тэрэниие орологшод депутатууд Асланова ба Кулагин; ложонуудта—нүхэд Сталин, Молотов, Ворошилов, Каганович, Калинин, Жданов, Микоян, Хрущев, Берия, Маленков, Шкирятов, Тимошенко, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй членүүд, СССР-эй Арадай Комиссарнар һуунад.

Депутадууд ба айлшад болбол нүхэр Сталин ба тэрэнэй соратнигуудта хэдэн минута соо үргэлжэлһэн үни удаан нэрьемэ оваци хэбэ.

Түрүүлэгшэ—Союзай Соведэй түрүүлэгшэ депутат Андреев хадаа Литовско республикын сеймын, Латвийска республикын сеймын ба Эстонско республикын Гүрэнэй Думын дүүрэн эрхэтэ комиссинууд ба Бессарабиин ба Буковинын хойто талын ажалшадһаа һунгагдаһан делегаци Москвада ерээд, эндэ СССР-эй Верховно Соведэй заседаниин зал соо байлсана—гэжэ мэдээсэбэ. Тиихэдэнь, Верховно Соведэй депутадууд дүүрэн эрхэтэ комиссинуудые ба түлөөлэгшэдые,—Литвын, Латвиин, Эстониин, Бессарабиин ба Хойто Буковинын ахадүү арадуудые халуунаар амаршалба.

Тэрэнэй һүүлээр, сесси өөрынгөө зүбшэхэ асуудалнуудай нэгэдэхи пунктые хэлсэн үзэлгэдэ оробо. Правительствын гадаада политика тухай доклад хэлэхын тулада, СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар Вячеслав Михайлович Молотовто үгэ үгтэбэ. Эндэ байлсагшад бүгэдөөрөө һууринууд дээрэһээ бодоод, Советскэ правительствын толгой, агууехэ Сталинай тон ойрын соратнигта зорюулан нэрьемээр алигаташаба. „Нүхэр Сталинда—ура!", „Нүхэр Молотовто—ура!" гэһэн хашхаралдаан болоно.

Нүхэр Молотовай доклад угаа ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, зүбшөөн һайшааһан шуугяма аплодисментнүүд болоно. Бүхы советскэ арадай дура зоригые элирхэйлэн, депутадууд болбол Советскэ правительствын сталинска сэсэн гадаада политикада баяр хүргэнэ.

Нүхэр Молотовай доклад дүүрэмсээр, депутат А. С. Щербаков үгэ хэлэбэ. Депутат Щербаков болбол СССР-эй правительствын гадаада политикын тон һонор ба үнэн шууд байһан дээрэһээ, нүхэр Молотовай доклад тушаа прени нээхэгүй гэһэн дурадхал оруулба. Нүхэр Щербаковай дурадхалаар доро заагдаһан шиидхэбэриие нэгэн дуугаар сесси баталан абаба:

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет болбол правительствын гадаада политика тухай СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. Молотовай доклад соносоод, тогтоохонь: **правительствын гадаада политикые һайшааха.**

Энэ шиидхэбэриие баталан абалга үни удаан овацаар үдэшэгдэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатануудай хамтарһан, түрүүшын заседани энээгээр дүүрэбэ. Удаадахи заседанинь августын 2-ой, үдэшын 6 часта болохо гэбэ.

СССР-эй Совнаркомдо ба ВКП(б)-эйн Центральна Комитедтэ

„Хүндэ машинабайгуулгын заводууд дээрэ мастернуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай" СССР-эй СНК ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй тогтоолые хүсэндэнь оруулха тухай

„Хүндэ машинабайгуулгын заводууд дээрэ мастернуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай" тогтоол хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһые ба хүндэ машинабайгуулгын Арадай Комиссар нүх. Ефремов, тус тогтоолые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэдээ, доро заагдаһан ехэнүүд алдуунуудые гаргаһаниие ССР Союзай Совнарком ба ВКП(б)-эйн ЦК элирүүлбэ, гэбэл:

1. Мастерай тушаалда шэнээр томилогдоһон ба техническэ эрдэмгүй мастернуудые аттестовалха тушаа СССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-эйн ЦК гэй тогтоолоор тогтоогдоһон гуримай орондо, Наркомтяжмаш болбол үйлэдбэри дээрэ мүнөө хүдэлмэрилжэ байһан бүхы мастернууд - практигуудые ниитэ дээрэнь дахин аттестовалалгые эмхидхэбэ, тиихэ зуураа, энэ дабхар аттестовалалгые буруугаар эмхидхэһэнэйнь результадта, нилээд олон мастернуудые ажалһаань холодхохо ябадал тохёолдобо

2. Хооһон формальна шэнжэнүүдые хаража, инженерно-техническэ эрдэмтэй мастернуудые олошоруулхын түлөө намнаад, Наркомтяжмаш болбол мастер-практигуудые инженер- технигүүдээр кампанейскэ ёһоор һэлгэхэ тухайда тон буруу заабаринуудые заводуудтаа үгэһэн байна.

3. Үйлэдбэридэ мастернуудай үүргые дээшэлүүлгээр шухала условинуудые хангахын орондо, хүндэ машинабайгуулгын Наркомат болбол үйлэдбэри дээрэ мастернуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР эй Совнаркомой ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй шиидхэбэридэ ямаршье хабаагүй,—тиимэнүүд эмхидхэлгын хэмжээнүүдые ябуулгада наркомадай хүдэлмэришэдэй ба заводуудай директорнүүдэй анхаралые хандуулһан байна.

Хүндэ машинабайгуулгын предприятинууд дээрэ мастер тухай СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй ба ВКП(б)-эйн Центральна Комитедэй шиидхэбэриие бэелүүлгээр хүндэ машинабайгуулгын Арадай Комиссариатай эдэ буруу ябуулганууд болбол бэедээ этигэхэгүй ябадалые мастернуудай дунда бии болгоһон ба мастерай үүргэ ба авторитедые дээшэлүүлхэ зорилго дүүргэлгые һаатуулһан байна.

СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-эйн ЦК тогтооно:

1. Хүндэ машинабайгуулгын Арадай Комиссар нүхэр Ефремовэй 1940 оной июниин 7-ной үдэрэй № 252 ба 1940 оной июниин 23-най үдэрэй № 290 приказые, буруу гэжэ, болюулха.

2. Хүндэ машинабайгуулгын заводууд дээрэ мастерай үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй СНК ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай шэнэ приказ зохёон гаргахыень ба приказаа СССР-эй Совнаркомой баталалгада табихыень нүхэр Ефремовые уялгалха.

Советскэ Союзай Герой, улаанармеец Федор Акимовича Лапаткин (Улаан Армида алба хэхынгээ урда тээ Рязанска областиин, Шиловско МТС-тэ трактористаар хүдэлмэрилһэн байна).

(Ф. Кисловай фото).

Стахановска хүдэлөөнэй V ойе амжалтануудаар угтая!

Шахтернуудай уряалые дэмжэбэ

Улан-Удын шэлэй заводой бүхы цехнүүдэй ба бригадануудай хүдэлмэришэд, стахановецууд, ударнигууд Сталинай нэрэмжэтэ „Сергоуголь" трестын Центральна Ирминын шахтернууд-горнягуудай хандалгые халуунаар дэмжээ. Тэдэнэр, гайхамшагта стахановска хүдэлөөнэй V ойе үйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудаар угтаха зорилго урдаа табиба.

Социалистическэ уялганууд шалгагдажа байна. Түрүү цехнүүдэй хүдэлмэришэдынь шахтернуудай хандалгада харюу болгон, шэнэ уялгануудые абана. Жэшээлхэдэ, хайрсагай цехын хүдэлмэришэд һарынгаа дабаринуудые 125 процент дүүргэхээр һайдуулан, шэл ябталалгын цехынхидые соревнованида уряа.

Стахановецууд, ударнигууд өөһэд хоорондоо шэнэ уялгануудтай соц. договорнуудые баталба.

Бүгэдөөрөө стахановецууд!

Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие ажахын зорилгонуудтай зохилдуулан ябуулһанайгаа результадта, манай коллективэйхид бүгэдөөрөө стахановецууд ба ударнигууд болоо. Нүхэд Лебадин, Кондрашин, Хобронин ба бусад үнгэрэгшэ һарануудайгаа үйлэдбэриин плануудые 200 процентһээ доошо бэшэ дүүргээ.

Шэнэ судна болзор соонь гүйсэд байгуулжа дүүргээд, тусхай комиссида тушаажа үгэхөө байнабди. Судныемнай эрхим шанартай гэжэ заводой ахалагша инженер ба цехнүүдэй начальнигууд сэгнээд байна.

Гэхэтэй хамта, хүдэлмэридэмнай дутуу дунда зүйлнүүд үшөөл бии. Заримдаа инструментнүүд муу шанартай байдаг ба электричествын хүсэн таһалдадаг. Эдэ бүгэдые хэды мэдэжэ байһан болобошье, Завком анхарнагүй.

Манай бригадынхид Сталинай нэрэмжэтэ „Сергоуголь" шахтын Центрально Ирминын горнягуудай ба, тэрэшэлэн Улан-Удын промышленность, транспортын, бүхэ городой стахановецуудай следой хандалгануудые халуунаар дэмжэн, хүдэлмэреэ улам һайжаруулхаар зоригжонхой.

И. С. ЧУГУНОВ—Судоремонтно заводой котельнэ цехын бригадир-стахановец.

ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДАЙ ТҮЛӨӨ

Селенгын судоремонтно заводой модо дархалалгын цех (начальнигынь нүхэр Борзов) завод соогоо түрүүдэ тоологдоно. Һара бүриингөө үйлэдбэриин планиие үлүүлэн дүүргэдэг. Эрхим стахановец—модошо дархан нүхэр Трофим Ильич Пальшин модоной дархашуудай бригадые толгойлно. 1927 онһоо эхилжэ промышленна газарнуудта хүдэлмэрилэн, хододоо түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана, тус заводто 6-дахи жэлээ модоной дархашаар хүдэлмэрилжэ байна. Бригадынь хүдэлмэришэд бүгэдөөрөө стахановецууд! Дархан-стахановец, Горсоведэй депутат нүхэр Рабданов, дархашууд нүхэд Рязанов, Федоров, Куклин ба бусад үдэр бүри нормонуудаа үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ бригада июнь һарынгаа планиие 196,5 процент ба июль һарынхяа—210 процент дүүргээ.

Бизьяев.

БМАССР-эй Совнаркомдо

Академик Обручевай нэрэмжэтэ, оронютагаа шэнжэлэлгын Кяхтын Музейн 50 жэлэй ойе үнгэргэхын тула БМАССР-эй Совнарком болбол комисси баталба. Тэрэнэй составта: БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. Борсоев, ВКП(б)-эйн Обкомой секретарь Г. Ф. Баханов, О. Ш. Шадаров, Т. М. Мажеев, Д. Г. Бажеев, Олтаржевский, Леликов гэгшэд оролсоно.

Таряа хуряалгада бэлэдхэлые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ

Һаяхан, БМАССР-эй Совнарком болбол мүнөө жэлэй таряахуряалгада бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Зүгөөр, шэнэ ургаса хуряаха саг болзор дүтэлжэ байбашье, тэрээндэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри угаа аалихан байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Комбайнуудай ремонт мүнөө хүрэтэр дүүрээдүй. Иэнгэда Селен-Думин, Үшөөтын, Бичурын МТС-үүд комбайнуудай, молотилкануудай ба бусад хуряалгын машина зэбсэгүүдэй ремонтые ехээр удаарулна.

Мүн тэрэшэлэн жаткануудай ремонт, таряагаа хадагалха складуудые, овощ хадагалха подвалнуудые бэлэдхэлгэ, сарай халхабшануудые барилга ба бусад хэмжэээбуулганууд угаа аалихаар ябуулагдана. Энэ талаар Иволгын ба Яруунын аймагууд хожомдоно.

Зэдын, Яруунын, Бичурын, Тарбагатайн аймагуудаа колхозуул болбол таряахуряалгын хүдэлмэриин план зохёожо эхилээдүй.

Ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ ба гүрэндэ тушаагдаха хүдөө ажахын продуктнуудай ба натуроплатын шэрэлгэдэ бэлэдхэлгые дары дүүрэхын зорилгоор, комбайнуудые, жаткануудые, молотилкануудые, таряа сэбэрлэхэ бүхы инвентарьнуудые ремонтлохо ба дезинфекцилхэ; типхэдээ, зерноуловитель, мякина суглуулдаг, солоомо сомодог ба хэбтэнхэй таряае хадаха хэрэгсэлнүүдые түхеэрэхэ; полевой станууды, зерносушилкануудые, хушалтатай сарайнуудые ремонтлохо ба зосоохы түхеэрэлгэнүүдые хэхэ; автомашина, тэргэ, ороһо зөөхэ хайрсаг, хомууд тоног г. м. заһабарине энэ гэнээр дүүргэхые газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд ба МТС-эй директорнүүдые СНК уялгалһан байна.

Колхозуудай таряахуряалгын хүдэлмэриин плануудые АЗО-нууд шалгажа үзэхэ ба МТС-эй планиие Аймгүйсэдкомууд шалган үзэжэ баталха ёһотой.

Бэлэдхэл ба тушаан абалгые эрхилэгч организацинууд хадаа таряа, овощ ба картофелиие заашье һаадгүйгөөр тушаажа абахаар бэлэн болохо уялгатай. Колхозуудай амбаарнууд ба складуудай хөөрдохи рядай дезинфекцииие августын 10 хүрэтэр бүрин дүүргэхэ болзор тогтоогдоо. Тэдэнэй бэлэн болосмоор МТС-эй гү али АЗО-гэй, сельсоведэй, колхозой түлөөлэгшэдэй составтай тусхай комисси амбаарнуудые шалгажа үзөөд, тушаан абалгын актаар оформилхо ёһотой байна.

Машинно-тракторна станцинуудай дирекцинүүд болбол хуряалгын үе соо хэрэглэгдэхэ бүхы горючи, түрхихэ тоһон г. м. шэрэлгые таряа хуряалгын хүдэлмэриин эхилхэ саг хүрэтэр бүрин дүүргэхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Комбайнёр хуряалгаха таряанай участогуудые комбайнернууда бүхэжүүлжэ үгэхэ шухала.

Партийна, советскэ, газартаряалангай органууд, АЗО ба МТС-эй специалистнууд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол хуряалгын үедэ таряанай гээгдэлтэй тэмсэхын тулада хэрэглэгдэхэ бүхы хэмжэээбуулгые гол анхаралаа табиха ушартай.

Таряахуряалгада бэлэдхэхэ тухай СССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-эй ЦК-гэй энэ оной июлиин 4-эй үдэрэй тогтоолые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлжэ, шэнэ ургасые зэбсэг түгэсөөр угтаха шухалын шухала зорилго хүдөө нютагуудахи организацинуудай урда табигдана.

Тармалга ба сомолго ехээр удаарана

Селенга. Ирогой сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ хүдөөажахын артелиие сомон соохи бусад колхозуудтайн жэшээлээд үзэбэл, үбһэнэй хүдэлмэриие ба силос даралгые нилээд эмхитэйгээр ябуулна.

Тус колхоз 250 тонно силос бэлэдхэһэн ба 200 гаран гектар сабшажа хүрлэбэ. Эндэ Гармажап Султумовай бригадаа ажаллажа байһан колхозниггууд үдэрэйгөө нормые саг үргэлжэ 100-110 процент дүүргэнэ.

Мүн сомоной, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхоздо сабшалга ба хуряалгын хоорондо ехэхэн таһаралта гараад байна. Хамта 332 гектар сабшагдаһан аад, оройдоо 17 гектарынь хурягдаа. Энэнэй урда тээ, колхозойнь хүтэлбэрилэгшэд хажа сабшагдаһан үбһэмнэй хура бороогой ехээр ороһонһоо болож хуряагдаагүй байна гэжэ шалтаг баридаг һэн.

Тэдэ, һүүлэй үедэ үбһэнэй һаһса хатаад байбашье, тармалга ба сомолгын хүдэлмэри болошогүйгөөр удаарна. Колхозниггуудайнь дундаажалай дисциплина тон һула, лодырьнууд ба прогульщигуудтай тэмсэл эрид шангаар ябуулагданагүй.

Л. Д.

ВСХВ-эйн Бага алтан медаляар шагнагдаһан, выставкэдэ хабаадагша солото һаалиша, орденто П. А. Федорюк (Киевскэ областиин, Велико-Повецэ районай племхоз) болбол, выставкэ дээрэ мүнөө тон ехэ һү—үдэрэй 46,8 литр үгэдэг, өөрынгөө симментальна үүлтэрэй „Анта" үнеэнтэеэ байна.

(П. Маньчын фото).

Бэшэг мэдэхэгүйе һаяар сум усадхаха

Бэшэг мэдэхэгүйе сум усадхаха тухай болзор—июлиин 6 хүсэндөө хүрэгдэөөгүй. Республика дотоpxи бэшэг мэдэхэгүй 10424 хүнүүдһээ оройдоо 9115-нь һургагдаһан болобошье, заримынь нэһатанай һургуулинуудые хүтэлэнэ.

Заудинска, Мухар-Шэбэрэй, Заиграйн, Тарбагатайн аймсовеүүд тус хүдэлмэридэ тон харюусалгагүйгөөр хандажа, таһалдуулһан байна. Гэхэтэй хамта, зарим тэрүү аймагууд (Тункэнэй, Хоринто-Байгалай, Селенгын, Железнодорожно, Центральна ба бусад) бэшэг мэдэхэгүйе усадхалгада ёһото анхарал табинайгаа результатда, тэрээнние амжалтатайгаар дүүргэһэн бэ дүүргэжэшье байна.

Зүгөөр, бэшэг бага мэдэгшэдые һургалга өөрөө бүтэхэдэ табигдажа гэжэ, БМАССР-эй СНК тогтоол соогоо тусхайлан тэмдэглэбэ. 39601 бага мэдэгшэдһээ мини лэ 15965-нь һургагдаа.

Бэшэгмэдэхэгүйе усадхалга тухай засагай газарай заабаринуудые дүүргэхэгүй аймагуудай ардай гэгээрэлэй таһагуудай эрхилэгшэнэрэтэ хэмжээ дары абахыень Наркомпрос нүхэр Шадаровта дурадхагдаба.

БМАССР-эй Совнарком болбол бэшэг багамэдэгшэдэй ба бэшэг мэдэхэгүйшүүдэй нэһатанай һургуулинуудтэ нэгэ болзортой һуралсалай жэл тогтообо. Хүдөө нютагуудта—октябриин нэгэнһээ 1941 оной майн 1 болотор; хүдөө нютагуудта ба городуудта—сентябриин 1-нээ майн 1 болотор һуралсаха байна.

Бэшэг мэдэхэгүйшүүдые һургалгые эрхимээр үнгэргэхыень 5а, илангаяа һуралсалайнь шанарта онсо анхарал табихыень Наркомпросто, мүн тэрэшэлэн Аймсоведүүдэй исполкомуудта даалгагдана.

Бэшэгмэдэхэгүйе усадхалгаар, республиканска комиссиин түрүүлэгшээр СНК-гэй түрүүлэгшын оролгошо нүхэр Д. С. Болсохоев баталагдаа.

Б.-М. искусствын декадада бэлэдхэл

КОСТЮМ ОЁДОГ ЦЕХ

Цехтэнь 160 хүн хүдэлмэрилнэ, тэдэнэй 50-нь оёдолшод. „Энхэ-Булад баатор" оперодо 500 костюмууд, „Эржэнэ"—60 ба „Баярта" 70 сольно костюмуу бэлэдхэгдэһэн байха ёһотой. Хамта 630. Цех хазаа һара дотор 50 уранһайхан костюмуудые бэлэдхэнэ. 380 костюм оюулхаа спецторгда захил хэбэ. „Эржэнэй" 60 костюм коопинсоюзда үгтэхэ. Цех болбол 50 хоног соо 290 костюм бэлэдхэхэ ёһотой.

Цех болбол, энэнээ дүүргэхын тула, үбшэнэй шалтагаанаар оһоһон гурбан хүнэйгээ оронд театрын гурбан эсхэгшэдые, бэ 20 шахуу бэрхэ оёдолшодые түрэн оложо абаха ёһотой. Хэрбээ абаагүй һаа плана дүүргэжэ шадахагүй байна. Гутал оёдог цех мүнөө хүрэтэр „Энхэ" ба „Эржэн" пьесэнүүдэй эскизгүй байна. Гутал оёдог цехын мастернууд хүсөөдүй. Костюм оёдог цехтэнь мүнгөөр хэнэн гоёлтонуул үгы. Уралан оёдог машинануул мүнөө хүрэтэр абтаагүй байха юм.

Костюм оёдог цехтэнь эсхэгшэд А. Б. Эрдынеева ба А. Орлова, оёдолшод Эрдынеева, Алексеева, Березовская, будагша Яковлева, бригадын инструктор вышивальщица, гуталша Успенская, ахалагша мастер Тимофеев, гуталай цехын мастер Скольчакова, кладовщик Бадаанов гэгшэд эрхим һайнаар хүдэлмэрилнэд.

МАЛГАЙ ОЁДОГ ЦЕХ

360 малгайнууд оёдохо аад 200-нь бэлэн болоо. Малгайнуудые оёлгодо һылүүршэд, мех, бисер, үнгын ниткэнүүд ба комрессна кликенко дутагдажа һаад ушарулна.

Цехын эрхимүүд: Ринчинова, Бадмаева, Мотоева, Мотурова, Баранникова ба Гайдукова (мастер) болоно.

БУД БУДАН УРАЛХА ЦЕХ

Белила, улаан ба шара шэрэ, скипидар, электролампануул ба кистинн үгы дээрэһээ амжаалтатай хүдэлмэринь һаатажа байна.

Цехын эрхимүүд: Бальжинимаев, Дугаров, Бадмаев, Санжеев, Мункуев.

ПОДЕЛОЧНО ЦЕХ

Бюллетеньдэ гараһан заметкатэй дашрамдуулан, цехын советщэни болохо хүдэлмэреэ набэшье болзор соонь дүүргэхэ тухай тоомжо гаргаба. Августын 1-нэй үдэр цехтэнь 25-30 миллиметрэй хадаахан, нимэхэн тёсануул байгаагүй.

БУТАФОРСКО ЦЕХ

Нэрһануудые ба ёлконуудые бэлэдхэлгэдэ ороо гэбэшье, хүдэлмэриинь темп удаан. Цех хадаа хэһэнэйнь зэргээр хулһэ түлэдэг болобо.

СКУЛЬПТУРНА ЦЕХ

Ехэ бэрхэтэй байдалда байна. Августын нэгэндэ гипс үгы байһан ба шабар тон бага байгаа. Улан-Үдэдэ иркутска скульптурнуудай бригада ерэнхэй. Тэдэнэйе декадын скульптурануудта туһалалсуулха шухала байгаа. Скульптор Бекадоров болбол шаблонуудаа хэжэ дүүргээ, тиигэд цехтээ хара хүдэлмэришэдэй үгы байһан дээрэһээнь өөрынгөө хүдэлмэрилэгшэдые шабар буйлуулха хүдэлмэридэ гаргаа.

ТЕАМОНТАЖ

Сценын монтаж бүхы хэрэгтэй материалнуудаараа хангагданхай. Монтажай хүтэлбэрилэгшэ инженер нүхэр Ларионов хүдэлмэриимнай болзортоо дүүрэхэ гэжэ мэдүүлбэ.

**

Спецторгын пошивочна мастерской болбол декадын хэрэгсэлнүүдтэ тон хайша хэрэгээр хандадагынь тэмдэглэхэ шухала. Театрын заказ абаһан аад, тэрээнээ дүүргэжэ шадаха гүби даа, али үгы гү гэжэ „дэмы гайхалдажа" байна. Иимэ ябадал Многопромсоюзай зүгһөө үзэгдэнэ: Многопромсоюзай хүтэлбэрилэгшэ болбол заказуудые артельнүүдтэ хубааха зорилгогойгоор, июлиин 31-эй үдэрэй 2 части декадын хүтэлбэрилэгшэдые дуудаһан байгаа. Заагдаһан болзортоо Хацановшье, артелиин хүтэлбэрилэгшэшье ерээгүй, тэрээн дээрэһээнь совещани болоогүй.

**

Московско консерваториин профессор София Ивановна Друзякина хазаа декада бэлэдхэлгээр өөрынгөө хүдэлмэри тухай отчедые июлиин 31 үдэр хээ. Декадын уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Туманов ба театрын уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Цыденжапов гэгшэд профессор Друзякинагай ехэ ба үрэтэй хүдэлмэри хэһыень тэмдэглэһэн ба декадада хабаадагшадай зүгһөө баясхалан хүргэбэ. БМАССР-эй Совнаркомой хэрэгдэхэ искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ управлени болбол нүхэр Друзякинагай хүдэлмэриие тусхай приказаар тэмдэглэбэ. Профессор Друзякина өөрынгөө хүдэлмэриие дүүргээд Москвагаа бусахань.

Капиталистическэ оронуудахи хүдэлмэриин үдэр

Одооной дайн байлдаан, илангаяа томо империалистическэ гүрэнүүдэй хоорондохо дайн болбол национальна экономикын бүхы хүсэнүүдые максимальна хүдэлгэхыень эрина. Дайнда илаха гү, али илагдаха ябадал — армиин ехэ багаар, тэрэнэй зэр зэбсэгээр ба элсүүлэгдэһэн запасуудайнь хэмжээгээр тодорхойлогдохоһоо гадна, мүн һомо, буу зэбсэг, стратегическэ сэрьё бүри ехээр гаргалгые промышленность ба хүдөө ажахын хангаха шадабаряарнь тодорхойлогдохо байна. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тулада промышленность ба хүдөө ажахые тааруулан эмхидхэхын хажуугаар, промышленностиин дииланхы олонхи һалбаринуудые саг соонь (үшөө дайнай эхилхын урда тээ) сэрэгэй үйлэдбэридэ оруулалга, предприятинуудые тусхай түхеэрэлгэнүүдээр хангалга, мүн ажахые хүсэд хүрэхэ тооной хүдэлмэриин хүсэнүүдээр хангалга тусгаар удхашанартай. Дэлхэйе хубаахын түлөө шэнэ зэбсэгтэ байлдаанда бэлэдхэхэ зуураа, капиталистическэ гүрэнүүд болбол промышленностиие хүдэлмэриин хүсөөр хангаха асуудалда дайнай эхилхэһээн бүри урданай онсо анхаралаа хандуулжа эхилһэн байгаа.

Дайнда бэлэдхэл ба мүн эхилээд байһан дайн болбол өөрынгөө бүхы хүшэр бэрхэшээлнүүдые, хүнзондо аб адли хэмжээтэйгээр тохоно гэжэ һанаха һаа ехэ будүүлиг алдуу болохо гэшэ. Энээн тушаа Ленин иигэжэ хэлээ һэн: „Дайн — „зутар" юумэн? Зүгөөр, тэрэ зутар **олзотой юумэн**". (Ленин, зохёол, том XXX, хуудаһан 226). Дайн болбол хүдэлмэришэдтэ „дайнай каторга" ба „капиталистнуудта жаргалай орон" болодог юм гэжэ Ленин заагаа һэн. Бүхы буржуазна оронуудта хүдэлмэригүйдэлгын ходоодо байһан ба байжашье байхадань, мүнөө промышленностиие хүдэлмэриин хүсөөр хангаха тухай асуудал хадаа хүдэлмэришэдэй хүдэлмэриин үдэр хандуулгаар бэшэ, харин хүдэлмэриин үдэрые саашадань уртадхалгаар гол түлэб шиидхэгдэнэ. Империалистическэ державанууд болбол, үгэсэһэн мэтээр хойно хойноһоо һажаалдан, хүдэлмэриин үдэрые хуулита ёһоор уртадхана.

„Дайнай үедэ нацые эмхидхэхэ" тухай закон 1938 оной июльда, дайнай эхилхэһээ жэл урид, Францида абтаһан ба энэнэй үндэһөөр хэдэн онсо декредүүд абтаһан байгаа. Тиигэд 1939 оной мартын 10-да ажалай министерство болбол авиационно промышленностиин бүхы предпринимательнүүдэй хоорондо баталагдагаар коллективно договорнуудые болюулһан байна. 1939 оной мартын 20-до, тэрэ үедэ 350 мянга шахуу хүдэлмэригүйшүүдэй Францида тоолордохо байгаашье һаань, „национальна оборонын хэрэгсэлдэ" хүдэлмэридэг — бүхы гүрэнэй бэюрын предприятинуудай дээрэ хүдэлмэриин үдэр недели соогоо 60 час хүрэтэр ехэ болоһон байна.

Дайнай эхилхэтэй хамта, ажалай законодательствын асуудалаар онсо декредүүд дээрэ-дээрэһээ гараһан байна. 1939 оной сентябриин 3-да, Германида эсэргүү дайе соносхохотой хамта, сэрэгэй промышленностиин бүхы предприятинууд дээрэ ажалтын үдэр болюулагдаһан юм. 11 часай хүдэлмэриин үдэрые тогтооһон ба хүдэлмэриин неделиие 74 час болгоһон закон сентябриин 7-до абтаа һэн. Энээнтэй нэгэн доро, тус закон болбол коллективно договорнуудые, хүдэлмэришэдэй сэлин хүлэһэн ба эрхэ тухай ажалай хэсэнүүдые болюулһан байна. „Францина гэрэнэй бүхы предприятинууд дээрэ 60 часай недели, сэрэгэй предприятинууд дээрэ — 11 часай хүдэлмэриин үдэр байгуулагдаба" гэжэ 1940 оной январиин 14-дэ швейцарска „Нейе цюрхер цейтунг" газетэ бэшээ һэн.

Эндэ олон онсо декредүүдые абаһанай ба энээнтэй хамта, түрүүшын хэрэглэлэй бүхы товарнуудай үнэ сэнгые дээшэлүүлһэнэй результатда, Францин ажалшадай байдал тон ехэ муудаа, үгэрхэдөө, засагай газарай составтой оролог радикалнуудай орган — „Эвр" газетэнь дайнай түрүүшын хахад жэлэй һүүл багта энээн тухай бэшээһэ бастай болоһон юм.

Тэдэ, „Эвр" газетэ ба тиихэһээ байтагай французска буржуази болбол ажалшадай ажамидаран һууха бараг условинуудые хангаха асуудалнуудые табихань гэжэ һанаха болохо һаа, уймар хэрэг болохо байгаа. Капиталистическэ оронуудай зонхилогшо ангиинуудынь ардай масса тухай оролдолгые хэзээдэшье гаргаагүй юм. Капиталисмын закон „нэгэ полюс дээрэ баялигые суглуулга хадаа тэрээнтэй хамта нүгөөдэ полюс дээрэнь ... гуйраншалга, ажалай ядаралай сугларалга болоно ..." гэжэ соносходог юм. (Маркс ба Энгельс, зохёол, том XVII, хуудаһан 709). Капиталистическэ общественна энэ закон болбол дайнай үедэ өөрынгөө ябуулгые соогоогоо бэшэ, харин улам шангадаба. Жэшээлхэдэ, дайнай түрүүшын һарануудта Шнейдерэй концернын акциин курс 28 проц., Кольманай химическэ концернын — 27 проц., Сен-Го-Бенэй химическэ предприятинуудай — 25 проц. гэхэ мэтээр ургаа. Олзын туйлай ехэ ургалта — буржуазиин „дайшалгын" үндэһэн һуурин мүн.

Французска реакциар эмхидхэгдэһэн судай процесс дээрэ депутат-коммунист Гастон Норнанен иигэжэ мэдүүлээ һэн: „Мүнөө һаяхан абтаһан официальна бюджет соо сэрэгэй кредитүүд 330 миллиард Франк болоно. Энэ захада, законоор тогтоогдоһон 10 процент хэмжээтэй олзоор капиталистнууд 33 миллиард франк суглуулха байна гэһэн удхатай".

Оронуой бүхы рессурснуудые дайнай хэрэгсэлдэ зорюулхаар англиискэ правительствын абаһан ярал тэбдүү оролдолгонуудынь ажалай законодательствые үгышхэ ябадалда түбхын түрүүн зорюулагданхай. Эндэ, Францидахидал адляар, правительствын сэрэгэй үйлэдбэреэ ехэдхэхын тухай оролдохынгоо хажуугаар, буржуазиин интересүүд тухай оролдон, Англида хүдэлмэригүйшүүдэй тоогой хэды олон байбашье һаань, хүдэлмэриин үдэрые уртадхаха зам дээрэ гараһан байна. Хүдэлмэриин неделиин уртань 70 час болгогдонхой. Бүхы һайндэрнүүд ба амаралтын үдэрнүүд болюулагдаа.

1940 оной майн 22-ой үдэрэй, королевскэ указай ёһоор, англиискэ правительство болбол хүдэлмэриин хүсэнүүдые элсүүлхэ ба хубаарилан табиха онсо эрхэнүүдые абаһан байна.

Эрэгтэйнүүд ба эхэнэрэй хүдэлмэриин үдэрые 10 час хүрэтэр уртадхаха гэһэн закон 1939 оной январиин 1-дэ Германида хүсэндөө ороһон юм. Тусхай ушарнуудай болоо һаань, хүдэлмэриин үдэрые 16 час болотор үргэлжэлүүлхые энэ закон хараална. Тус законһо нэмэлтэ болгон гаргагдаһан, ажалай министерствын 1939 оной январиин 16-най үдэрэй захиралта болбол, хэрбээ ниитын гү, али сэрэгэй шухала удхашанартай хүдэлмэриин гараа һаань, гаргагай нэгэнэй ба һайндэрэй амаралтанууд болюулагдажа болохо гэжэ хараална. Иигэжэ 1939 оной февралиин 13-най правительственна указаар ажалай нютагай органууда олгогдоо. Дайнай үедэ салин хүлэһэ нэмээхые хориһон закон 1939 оной октябриин 25-да гаргагдаа һэн. Дайнай үедэ амаралтада табилга мүн лэ хоригдобо. Сэрэгэй промышленностиин түпүүлтай холбоотой һалбаринуудай хүдэлмэришэдэй хүдэлмэриин үдэрэй уртань, дайнай үшөө эхилээгүй байхада Италиин 10 час байгаа. Дайнда Италиин ороһоной һүүлээр, промышленностиинь бүхы һалбаринуудта хүдэлмэриин үдэр недели бүри 8 час урта болгоогдоо.

Японидо 14-16 часай хүдэлмэриин үдэр—юрын үзэгдэл. Тэрээнһээ гадна, хэмһээ үлүү хүдэлмэрилхыень тэндэ базаадаг байна.

Сутка соогоо 18 час хүдэлмэрилдэг хүдэлмэришэдтэй предприятинууд олон бии. Заримдаа, сэрэгэй заводууд дээрэ хүдэлмэришэд нэгэ зулаар 36 час хүдэлмэрилнэ.

Дайнда ороогүй байһан капиталистическэ оронууд хүдэлмэриин анханай урта үдэрые бүри урта болгоно. Жэшээлхэдэ, бүхы предприятинууд дээрэ хүдэлмэриин үдэрые 9 часһаа 12 час хүрэтэр уртадхаха гэһэн закон 1940 оной мартын 20-до Турцида гаргагдаа. Майн 21-дэ Турциин газетэнүүд амаралтын үдэрые болюулха тухай правительственна тогтоол тоонилоо.

Һүүлэй үедэ, бүхы капиталистическэ оронуудта хүдэлмэриин үдэр сэг үргэлжэ урта болгогдожо байна. Зонхилогшо ангинууд болбол „дайнай налогые" ганса шуһаараа бэшэ, мүн ажалаараа түлэхыень хүдэлмэришэдэй баалана!

Г. Константиновский.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарашвили, 19. Телефоны: отв. редактора — 3-23; секретариата — 3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); сельхоз. отдела — 7-55; отделов кадров и писем. — 5-07.

Типография НКМП. Уполномоченный Бурглавлита № 3176